

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ З ВИКОРИСТАННЯМ ПЛАТФОРМИ ZOOM

*Шуть О. Ю., викладач закладу вищої освіти, канд. фарм. наук
Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна
ksu.okey@gmail.com*

Про актуальність використання дистанційних технологій та широке використання онлайн-платформ раптово заговорили на початку поширення коронавірусної інфекції. З метою гарантування безпечного освітнього процесу університети були змушені перейти на дистанційну чи змішану модель навчання. Найбільшим викликом стала необхідність швидкої адаптації до нових умов ведення навчального процесу, зберігаючи його ефективність, безперервність та доступність.

Як показали проведені дослідження, на той час неготовність до такого переходу пояснювалася низькою цифровою грамотністю (майже 38% українців у віці від 18 до 70 років мають низькі навички роботи з комп'ютером, а 15,1% громадян не володіють комп'ютером взагалі та відсутністю доступу до якісного інтернету у великої частки населення України [3].

І якщо наприкінці 2021 року вже більшість проблем (як з коронавірусом, так і з організацію дистанційного навчання) була вирішена і освітній процес почав повертатися до традиційної очної форми, то початок воєнних подій на території України в лютому 2022 року викликав другу хвилю актуалізації використання дистанційних технологій у навчанні.

По суті дистанційне навчання – не новина для вищої освіти. Але в класичному його розумінні – це не просто лекції та практичні (семінарські, лабораторні) заняття на одній з відеоплатформ. Для того щоб розробити та наповнити дистанційний курс викладачі проходять тренінги, курси підвищення кваліфікації, навчаються працювати з відповідними платформами – найчастіше це Moodle. Наприклад, в Національному фармацевтичному університеті (м. Харків) курс «Теорія та практика дистанційного навчання» триває 13 тижнів та містить 150 годин. Лекції та практичні заняття розробляються з використанням різних методів та інструментів. Іноді навіть підходи до викладання кардинально відрізняються від традиційних, притаманних звичайній формі навчання [5].

Але в умовах воєнного стану або карантинних обмежень мова зазвичай йде не про повноцінне впровадження дистанційної форми навчання, а про пристосування звичайного освітнього процесу до нових умов. Зокрема великою популярністю стали користуватися платформи для проведення відеоконференцій.

Можливості вибору платформ саме для відеоконференцій сьогодні є досить широкими – Microsoft Teams, Google Meet, ZOOM Cloud Meetings, Cisco WebEx Meetings, Meet Now від Skype та ін.

Вибір платформи для викладачів вищої школи зазвичай залежить від вибору певної платформи університетом в цілому. Спираючись на власний досвід використання ліцензійної версії ZOOM та дані публікацій за відповідною тематикою, можна відокремити декілька блоків питань різного характеру, які мають велике значення для організації віддаленого навчального процесу [1].

Перший блок питань, пов'язаний з проведенням лекцій на платформі ZOOM, носить організаційний характер. Дані питання мають бути вирішені перед початком курсу в якості превентивних заходів для збереження дисципліни та порядку під час занять. Варто зазначити, що вони стосуються як здобувачів, так і викладачів.

Отже:

1. Здобувачі вищої освіти та викладач повинні заходити до залу очікування конференції за 5 хвилин до початку. Це дозволить не відволікатися на «запуск» студентів після початку заняття.

2. Обов'язковим є вхід до відеоконференції з під власним іменем та прізвищем, без використання нікнеймів та назв пристроїв. Важливою є наявність власної фотографії в офіційно-діловому стилі.

3. Камера може бути включена або ні – за домовленістю викладача з аудиторією. Вважається, що під час відповіді на прямі питання, включена камера – це правило нетикету. Окремо в цьому випадку треба зазначити важливість фону при включені камери. Фон також має відповідати офіційно-діловому стилю.

4. Важливо, щоб всі учасники вимикали мікрофон, якщо вони не відповідають.

5. З боку викладача важливо слідкувати за таймінгом, особливо якщо версія ZOOM не є ліцензійною і конференція обривається кожні 35 хвилин.

6. Доцільним є використання опції «підняти руку».

Другий блок питань пов'язаний безпосередньо із засобами проведення занять. Тобто із використанням технічних можливостей платформи.

А саме:

1. Whiteboard або дошка повідомлень.

Однією з найбільших складностей в онлайн лекціях є налагодження діалогу, зворотного зв'язку. Часто лектори кажуть, що розмовляють ніби самі з собою. Тут на допомогу може прийти дошка, електронна панель, що виконує функції дошки для спільної роботи. На ній

можна під час лекції запропонувати студентам спільно щось відобразити, висвітлити певні логічні зв'язки або пріоритети. І якщо лектор замість коментарів слайдів починає щось малювати – це дуже оживлює аудиторію.

2. Чат.

У чаті ми можемо отримувати миттєві відповіді на прості питання щодо точки зору. Питання типу «так/ні»: здобувачам пропонується поставити «+» або «-», чи цифри 1 або 2 відповідно їхньої думки. Потім лектор підсумовує думку більшості, або звертається до конкретного здобувача з метою отримання більш розгорнутої відповіді. Варіантів багато: це може бути питання, відповіддю на яке буде одне слово, характеристика якогось поняття та ін.

До чату також можливо додавати файли, посилання, фото та ін. Здобувачі мають можливість їх одразу завантажувати та працювати, якщо цього вимагає структура лекції.

3. Опитування.

Це відносно нова функція ZOOM, яка може широко застосовуватися у навчальному процесі. Для отримання зворотного зв'язку від аудиторії або для перевірки рівня засвоєння матеріалу існують різні формати опитувань: опитування з одним варіантом відповіді, опитування з декількома варіантами відповідей і опитування, що містить відкриті запитання.

Під час планування конференції ZOOM існує можливість додати до 25 опитувань. Під час проведення заходу ZOOM можна запустити одне або кілька опитувань одночасно, або запускати їх через певні проміжки часу. Після того, як голосування відбулося і опитування завершено, є можливість поділитися результатами з аудиторією. Це може допомогти викладачеві проаналізувати зібрані дані разом із здобувачами та зробити відповідні висновки [1].

Необхідно зазначити, що особливістю онлайн лекції є мінімізація невербальних засобів зв'язку з аудиторією – жестів, міміки, зовнішності лектора. Тому ключовим фактором успіху в навчанні та ефективності освітнього процесу стає саме візуалізація матеріалу.

Третій блок питань, пов'язаних із викладанням на платформі ZOOM є підготовка мультимедійного контенту – презентацій. В сучасному розумінні контент – це далеко не лише текст з ілюстраціями. Це відео, аудіо, наочні схеми, фігури смарт-арт та багато іншого.

Саме в онлайн лекціях як ніколи необхідно звертати увагу на класичні постулати розробки презентацій, тобто форму та засоби подачі матеріалу через слайди [4].

1. Слайди не можуть містити багато текстового матеріалу. Необхідно використовувати не більше трьох кольорів на слайді, контрастні поєднання, обирати психологічно комфортні тони для фону та загального оформлення. Бажано не використовувати шрифти, що важко читати на відстані: шрифти з різними завитками, засічками.

2. Використання рисунків в презентації може стати одним з інструментів покращення запам'ятовування матеріалу здобувачами. Вдало підібраний образ – гарантія того, що здобувач згадає про що йшла мова, коли у нього виникне образ зі слайда лекції. Порядок розміщення візуального матеріалу та тексту також має значення.

3. Окремо необхідно підкреслити актуальність використанні відео контенту. Доповнення слайдів відео дуже оживлює увагу здобувачів. Іноді немає потреби розповідати «Як довели американські вчені...». Найпростіше вставити відео з YouTube на декілька хвилин лекції та послухати самих «американських вчених».

Підбиваючи підсумки зазначимо, що дистанційні технології та новітні інноваційні інструменти безумовно дають широкі можливості диференціації та індивідуалізації навчальної діяльності. Сьогодні вміння здобувачів вищої освіти користуватися платформами для відеоконференцій та знати певні правила нетикету стає однією з навичок, які вони здобувають під час навчання [2].

Результат застосування технологій в освітньому процесі залежить не стільки від майстерності викладача, скільки від мотивації та можливості здобувача до самонавчання. Освітні технології пов'язані з підвищенням ефективності навчання і виховання. Вони спрямовані на кінцевий результат освітнього процесу – підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних успішно освоювати нові (професійні та управлінські) області, гнучко і динамічно реагувати на мінливі умови зовнішнього середовища, володіти високими моральними і громадянськими якостями.

Список використаних джерел:

1. 15 лучших программ для видеоконференцсвязи на 2022 год. URL: <https://trueconf.ru/blog/reviews/15-luchshih-programm-dlya-videokonferenczsvyazi-na-2021-god.html> (дата звернення: 29.12.2022 р.).
2. Онлайн навчання – ефективне та безпечне навчання в єдиному просторі: матер. наук.-практ. конф. з міжн. участю «Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу» (м. Яремче, 24 вересня 2021 р.), С. 2.
3. Презентація першого в Україні дослідження з цифрової грамотності населення. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=t3ghLyjqLM&t=1138s> (дата звернення: 28.12.2022 р.).
4. Створюємо презентацію правильно. URL: <https://pedcollege.kiev.ua/2009-11-13-19-03-22/564-2011-10-07-13-32-03.html> (дата звернення: 29.12.2022 р.).
5. Теорія та практика дистанційного навчання. Програма курсу підвищення кваліфікації. URL: https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/tpdn_programa_20_150god..pdf (дата звернення: 28.12.2022 р.).